

N:o 26.

Af herr **A. Bexell**, om förändrade grunder för aflönande af statens embets- och tjänstemän.

Svenska Riksdagen har nu i flera år af Konungen i dess trontal hugnats med den fägnessamma underrättelsen, att statens finanser befinna sig i ett blomstrande tillstånd, men samtidigt och i jembredd med denna statens blomstring råder inom landets alla näringsgrenar en stagnation och ett betryck så stort, att något likartadt näppeligen af nu lefvande generation blifvit skådadt. Konkurer och dermed åtföljande tvångsförsäljningar af fast egendom kunna på kort tid räknas i tusental. Arrrendena å såväl enskildas som kronans egendommar äro i ett ständigt fallande. Fabriker och verkstäder stängas i brist på köpare af dess alster, och arbetarne blifva derigenom utan arbete och dermed äfven bröd. Allt tyder således på, att ett omslag i statskassans årliga öfverskott är att emotse, och en bemärkansvärd minskning i en del af statskassans inkomster har också redan gjort sig gällande. Den tid har ännu ej hunnit i minnet förblekna, då den skattdragande allmänheten fick åtaga sig tilläggsbevillning till följd af brist i statskassan, och vid tanken härpå och med fäst afseende på nu rådande bedröfliga förhållanden måste det vara Riksdagens både rätt och pligt att i tid vidtaga sådana ändringar i statsförvaltningen, som kunna lända till statens framtida nytta och gagn, äfven om enskildas fördelar derigenom komma att beröras. Statskassans förnämsta utgifter äro de belopp, som i form af löner, dyrtidstillägg, tjänstgöringspenningar och pensioner utgå till statens alla civila och militära embets- och tjänstemän. När under 1870-talet höga pris voro rådande å nästan alla lefnadsförnödenheter, då var det svårt för löntagaren att kunna reda sig. Inom löntagarnes alla grader uppstod då en allmän klagan och begäran om löneförhöjning eller dyrtidstillägg och sådan blef också af Riksdagen beviljad. Nu deremot, när prisen å lefnadsförnödenheter äro lägre, synnerligast å spanmål, än de på

flere tiotal af år varit, så hafva likväl tjenstemännen sina löner oförminskade och skörda alltså af de låga prisen en oskäligen vinst och fördel. Ett dylikt förhållande måste mer och mer framkalla tvekan om dess förenlighet med landets allmänna väl. Många äro därför de röster bland de skattegäldare, som nu yrka på en allmän nedsättning af tjenstemännens lönebelopp, men om ock en dylik nedsättning komme att ske, skulle otvifvelaktigt under gynsamma ekonomiska förhållanden inom näringarna landets tjenstemän snart nog återkomma med förnyade yrkanden om löneförhöjning. Grunden till dessa missförhållanden och kastningar fram och åter ligger med all säkerhet deruti, att man vid regleringen af tjenstemännens löner tagit penningen såsom måttstock i stället för vissa naturaprodukter, så som fordom i dylika fall varit vanligt. När dertill Riksdagen begick den oförsigtigheten att indraga till staten alla militära och de fleste af civilstatens boställen och då nu de fallande arrendena å dessa mer och mer komma att minska statskassans inkomster, så blifva den genomförda löne regleringens brister och misstag allt mer och mer i ögonen fallande. Den delvis följda principen och af kronoarrendatorerna nu särskildt framhållna önskan att få utgöra sina arrenden med lösen efter årets markegångspris å vissa bestämda produkter synes oss rättvis och billig, men på samma gång böra också statens tjenstemän underkastas skyldigheten att utbekomma sina löner efter årets markegångspris. Om alla löner till sina nu bestämda belopp i penningar omsattes att utgå med $\frac{1}{3}$ råg, $\frac{1}{3}$ korn och $\frac{1}{3}$ smör efter ett tjuguarigt medelmarkegångspris, t. ex. från 1866 till och med 1886, under hvilken tiderymd både höga och låga pris varit rådande, och om lönerna härefter komme att utgå efter det sålunda bestämda naturabeloppet i kontanter efter årets markegångspris, så skulle derigenom de stridiga intressena emellan löntagarne och löngifvaren, staten, i väsentlig mån utjemnas och frågan om dyrtidstillägg ej mera behöfva förekomma.

Äfven den fördelen skulle genom den ifrågasatta förändringen det allmänna beredas, att det sålunda förändrade aflönings sättet skulle underlätta öfvergången från enkel till dubbel myntfot, då den sannolikt skulle undanröjja tjenstemännens motstånd vid en tilläfvad snart förekommande förändring i detta hänseende.

På nu anförda grunder får jag härmed föreslå, att Riksdagen måtte besluta,

att till Kongl. Maj:t aflåta en underdånig skrifvelse med begäran, att Kongl. Maj:t täcktes till nästa riksdag låta framlägga förslag dels till en reglering af samtliga statens embets- och tjenstemäns löne förmåner i vare sig fast aflönning eller tjenstgöringspenningar, ålderstillägg,

arfvoden och pensioner, byggd på grunderna af nuvarande kontanta lönebelopp omsatta i naturprodukter till $\frac{1}{3}$ råg, $\frac{1}{3}$ korn och $\frac{1}{3}$ smör efter ett tjuguarigt medelmarkegångspris från 1866 till och med 1886, och *dels* till de sålunda bestämda lönernas utgående efter senaste årets markegångspris.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm i januari 1887.

Alfr. Bexell.